

Plan van Aanpak Alcohol- en drugspreventie 'Nuchter Vlieland'

Maart 2025

Kerngroep Nuchter Vlieland

Inhoud

Voorwoord	2
1. Inleiding	3
2. Landelijk, regionaal en lokaal beleid: Nuchter Vlieland	4
2.1 Landelijk beleid	4
2.2 Regionaal en lokaal beleid	5
2.3 Nuchter Vlieland	6
3. Opzet Nuchter Vlieland	8
3.1 Lange termijn aanpak Nuchter Vlieland.....	8
3.2 Scanner alcohol en drugs Vlieland (quick scan)	9
3.3 Samenstelling kerngroep	9
3.4 Tijdlijn en activiteiten opzetten Nuchter Vlieland (Plan van Aanpak)	10
4. Missie, visie en strategie Nuchter Vlieland	11
5. Uitvoeringsplan Nuchter Vlieland	12
Thema 1: bewustwording & vroegsignalering middelengebruik	12
Thema 2: jongeren en omgevingspreventie.....	15
Thema 3: Naleving Alcoholwet.....	19
Thema 4: ADM-beleid	20
Bijlage: samenvatting themasessies.....	22

Voorwoord

Voor u ligt het Plan van Aanpak Nuchter Vlieland. Het plan wat we samen als Kerngroep Nuchter Vlieland hebben opgesteld en we met trots aan u presenteren. Met dit plan werken we samen aan een gezond en veilig Vlieland. Dat is een Vlieland waarbij de schadelijke gevolgen van middelengebruik worden voorkomen of beperkt. Het middelengebruik onder jongeren willen we voorkomen en/of zo lang mogelijk wordt uitgesteld.

Hoe zijn we tot dit plan gekomen? Dat is een traject geweest wat we met elkaar zijn gestart in september 2024. We hebben als Kerngroep met het Trimbos-instituut verschillende bijeenkomsten gehad over verschillende thema's die helpen bij alcohol- en drugspreventie op Vlieland:

- Vroegsignalering alcohol- en drugsproblematiek
- Jongeren en omgevingspreventie
- Naleving van de Alcoholwet
- Alcohol-, drugs- en medicijnenbeleid werkgevers

Deze bijeenkomsten hebben ons geholpen om meer te weten over wat werkt bij alcohol- en drugspreventie en om samen verschillende acties en maatregelen te kiezen. Ons uitgangspunt is dat we willen dat onze eilandjongeren kunnen opgroeien en leven op een gezond Vlieland. Daarom gaan we eilandbreed werken aan alcohol- en drugspreventie werken. Zo zetten we ons zowel in op preventie gericht op jongeren als op hun omgeving (school, thuis, vrije tijd, werk).

Het uitvoeringsplan dat voor u ligt richt zich op de inwoners van Vlieland. Hierbij hebben we per thema bepaald welke acties nodig zijn en wie de uitvoering van deze acties gaat trekken. Zo werken we allemaal samen aan de uitvoering van dit Plan van Aanpak.

Kerngroep Nuchter Vlieland

Ondernemersvereniging Vlieland

Eilandschool de Jutter

GGD Fryslân

Huisartsenpraktijk Vlieland

Spar Vlieland

Sport Fryslân

Politie

Koninklijke Horeca Nederland – afdeling Vlieland

Gemeente Vlieland

1. Inleiding

Het Plan van Aanpak Nuchter Vlieland is een integrale aanpak, omdat het integraal aanpakken van alcohol- en drugspreventie de meeste gezondheidswinst oplevert. Integraal betekent dat we verschillende maatregelen en interventies gaan inzetten op verschillende plekken op Vlieland en voor verschillende doelgroepen. We zetten met Nuchter Vlieland ook in op een aanpak voor de lange termijn, omdat we graag willen dat het een duurzame aanpak is. In dit Plan van Aanpak zijn in eerste instantie acties en maatregelen voor twee jaar opgenomen. Daarna gaan we evalueren en bekijken we welke maatregelen nodig zijn voor het vervolg.

Hoe zijn we tot dit plan gekomen? In 2023 heeft het Trimbos-instituut de [Scanner alcohol en drugs](#) uitgevoerd, in opdracht van de gemeente Vlieland. Hieruit blijkt dat het alcoholgebruik onder de eilanders hoog is in vergelijking met de rest van Friesland en Nederland. Ook lijkt het drugsgebruik de laatste jaren te zijn toegenomen. Met dit Plan van Aanpak gaan we aan de slag met de conclusies en aanbevelingen uit de Scanner.

De gemeenteraad van Vlieland heeft in het voorjaar van 2024 ingestemd met het traject om te komen tot een uitvoeringsplan alcohol- en drugspreventie. Het [uitvoeringsplan Helder Terschelling](#) van de gemeente Terschelling en verschillende partners diende hiervoor als voorbeeld. De aanbevelingen uit de Scanner alcohol en drugs Vlieland hebben we als thema's opgepakt om mee aan de slag te gaan tussen september 2024 en maart 2025. Deze thema's zijn:

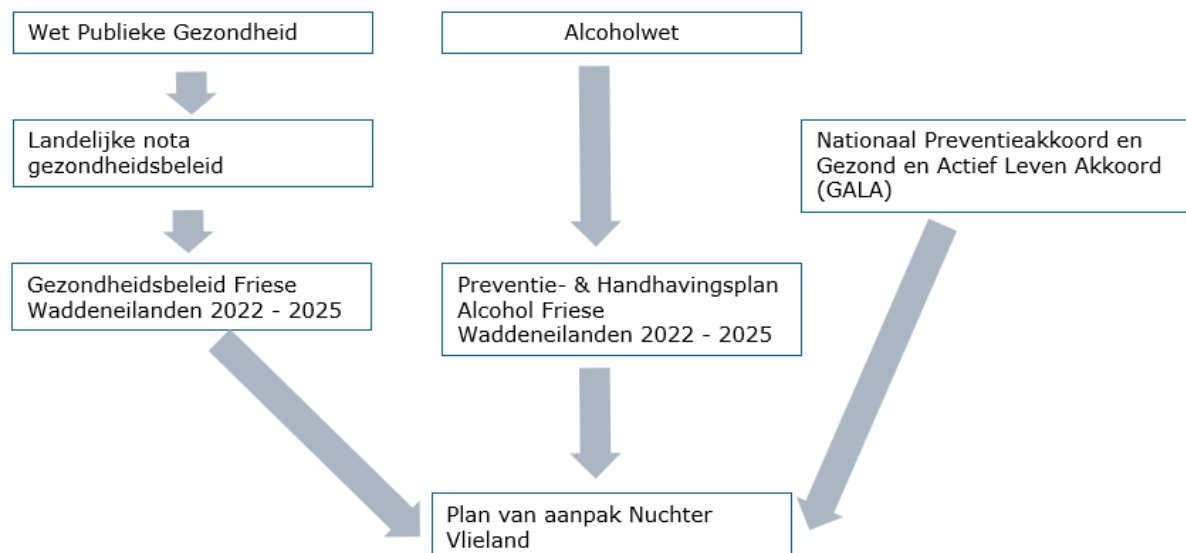
1. Het vormen van een preventiecoalitie op het eiland
2. Het vergroten van bewustwording en kennisvergroting onder volwassenen over de schadelijke gevolgen van middelengebruik
3. Investeren in vroegsignalering van alcohol- en drugsproblematiek
4. Investeren in alcohol- en drugspreventie onder werkgevers
5. Investeren in een aanpak gezond en kansrijk opgroeien voor jongeren.

In dit Plan van Aanpak zijn alle thema's verwerkt en hebben we verschillende acties en interventies opgenomen om hiermee aan de slag te gaan. Het Plan van Aanpak richt zich in eerste instantie op de jonge(re) eilandbewoners, en kan later worden uitgebreid naar bezoekers. Verschillende partners vanuit de kerngroep zijn trekker van één of meerdere acties van het uitvoeringsplan van dit Plan van Aanpak. Zo werken we met elkaar samen aan de bovengenoemde thema's voor een gezondere Vlieland en nemen we allemaal onze verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit Plan van Aanpak. De gemeente neemt de regierol op zich voor de uitvoering van dit Plan van Aanpak en zal het samenkomen van de Kerngroep met andere betrokken partijen faciliteren.

2. Landelijk, regionaal en lokaal beleid: Nuchter Vlieland

Dit Plan van Aanpak staat niet op zich zelf. Het past binnen de landelijke, regionale en lokale kaders die eerder zijn vastgesteld zoals het Nationaal Preventieakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord. Daarnaast is dit Plan van Aanpak aanvullend op het gezondheidsbeleid en het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol van de Friese Waddeneilanden. Het Vlielandse horecaconvenant en dit Plan van Aanpak zijn daarbij ook met elkaar verbonden. We schetsen dit eerst in een figuur (zie figuur 1) en vervolgens geven we een beschrijving van de samenhang.

Figuur 1 Verhouding landelijk – regionaal – lokaal beleid tot Plan van Aanpak Nuchter Vlieland

2.1 Landelijk beleid

Nationaal Preventieakkoord

Het Nationaal Preventieakkoord is in 2018 door meer dan 70 landelijke partijen afgesloten. Hierin zijn het aanpakken van problematisch alcoholgebruik en roken speerpunten, naast het terugdringen van overgewicht. Een veelheid aan organisaties en maatschappelijke partners waaronder gemeenten, sportorganisaties, de horecabranche en onderwijsinstellingen hebben zich verbonden aan het NPA. Het Nationaal Preventieakkoord zet er onder andere op in om een Rookvrije Generatie te bereiken en dat minder mensen (overmatig) alcohol consumeren. Hiervoor staan de volgende doelen opgenomen:

- Jongeren (tot 18 jaar) en zwangere vrouwen roken niet meer en drinken uiteindelijk geen alcohol meer;
- Het aantal volwassen Nederlanders dat overmatig alcohol drinkt daalt van 8,8% naar 5%, met vooral aandacht voor het aandeel overmatige drinkers van 50+;
- Het aantal volwassen Nederlanders dat zwaar drinkt daalt van 8,5% naar 5%, met vooral aandacht voor het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen;
- De naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol en tabak is 100% in 2030 bij alle verkooppunten;
- Er moet een Rookvrije Generatie worden bereikt, zodat jongeren niet meer beginnen met roken.

Gezond en Actief Leven Akkoord

Gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en het Ministerie van VWS hebben in januari 2023 het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) afgesloten. Het doel van het GALA is om in te zetten op een gezond en actief leven met een sociale basis in Nederland. In het GALA zijn ook speerpunten opgenomen met betrekking tot middelenpreventie die relevant zijn voor Nuchter Vlieland. Met Nuchter Vlieland sluiten we aan bij volgende speerpunten:

- Het inzetten van effectieve lokale drugspreventie, waaronder het zorgen voor wetenschappelijk bewezen effectieve drugspreventie op lokale scholen;
- Het voorkomen van middelengebruik onder jongeren;
- Het verbeteren van het toezicht op en het naleven van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol;
- Het vroegsignaleren van alcoholproblematiek, waarvoor gemeenten een netwerksamenwerking kunnen opzetten met relevante partijen zoals de GGD en de instelling voor verslavingszorg;
- Het terugdringen van roken om een Rookvrije Generatie te bereiken.

2.2 Regionaal en lokaal beleid

Gezondheidsbeleid en P&H-plan Alcohol Friese Waddeneilanden 2022-2025

In de nota Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2022-2025¹ zijn twee speerpunten opgenomen die betrekking hebben op het middelengebruik onder jongeren:

1. Het voorkomen van alcohol- en drugsgebruik onder minderjarige jongeren, en
2. Voorkomen en bestrijden van overmatig alcoholgebruik en drugsgebruik door jongeren tussen de 18 en 24 jaar (ook wel 'uitgaanders' genoemd)

Wat betreft ouderen staan in de nota onder de noemer *Gezond ouder worden* doelstellingen die gerelateerd zijn aan middelengebruik, maar die relatie wordt niet expliciet benoemd:

1. Het bevorderen van een gezonde leefstijl en meer bewegen
2. Het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak vroegsignalering (van gezondheidsproblemen).

In de nota staan verder diverse programma's die al ingezet worden en die zich ook richten op bepaalde aspecten van middelengebruik. Deze inzet komt ook terug in dit Plan van Aanpak Nuchter Vlieland:

- NIX18: voorkomen middelengebruik onder de 18 en het naleven van de leeftijdsgrens;
- Friese Preventieaanpak: GGD Fryslân en Friese gemeenten streven naar meer gezonde en vitale jaren voor iedereen; Nuchtere Fries is onderdeel van deze aanpak.
- Nuchtere Fries: samenwerking van Friese gemeenten rond alcohol- en drugsgebruik jeugd.
- IJslands Preventiemodel (in Nederland is dit [Opgroeien in een Kansrijke Omgeving \(OKO\), gebaseerd op het IJslands Preventiemodel](#)): dit richt zich op het versterken van beschermende factoren in de fysieke en sociale omgeving van kinderen waardoor de kans op (problematisch) middelengebruik afneemt. Op Vlieland zetten we binnen dit Plan van Aanpak ook in op jongeren en

¹ De looptijd van het Gezondheidsbeleid en het P&H-Plan Alcohol Friese Waddeneilanden wordt met een jaar verlengd. De plannen gelden daarmee tot en met 2026.

omgevingspreventie. Voor 2025 en 2026 is dit ons Plan van Aanpak voor Opgroeien in een Kansrijke Omgeving. De inzet hiervoor is gebaseerd op de beschermende- en risicofactoren van het IJlands Preventiemodel.

Als bijlage 2 is aan de nota Gezondheidsbeleid het Preventie- en handhavingsplan Alcohol De Friese Wadden 2022-2025 toegevoegd. Het preventie- en handhavingsplan van de Friese Wadden heeft de volgende doelstellingen:

- Gebruikers, verstrekkers en andere betrokkenen bewust maken van de nadelige gevolgen van alcoholgebruik, met name voor jongeren.
- Verstrekkers ertoe bewegen om op verantwoorde en rechtmatige wijze alcohol te (laten) verstrekken.
- Gebruikers en andere betrokkenen ertoe bewegen het alcoholgebruik door jongeren te beperken of te voorkomen.

In het Preventie- en handhavingsplan is opgenomen dat bij toezicht en controle minimaal 75% naleving te constateren en daarbij te streven naar 100%. Het nalevingspercentage in 2017 was 50%.

Horecaconvenant

Naast dit Plan van Aanpak loopt er ook een traject om het Horecaconvenant tussen de gemeente, de horecaondernemers en de politie opnieuw vast te stellen. Dit kan bijdragen aan de doelstellingen uit dit Plan van Aanpak en de doelstellingen uit het Preventie- en Handhavingsplan van de Friese Waddeneilanden.

2.3 Nuchter Vlieland

Nuchter Vlieland wordt een integraal onderdeel van het gezondheidsbeleid en het P&H-plan Alcohol. Hierbinnen zijn doelstellingen opgenomen om in te zetten op middelenpreventie en om de naleving van de Alcoholwet te versterken. Het is dan ook belangrijk dat dit binnen verschillende beleidsterreinen geborgd wordt. Zoals in 2.1. en 2.2 staat beschreven vergt het aangaan van preventie op middelengebruik een brede aanpak die zich zowel richt op de omgeving als de persoonlijke leefstijl.

Middelenpreventie is dan ook niet op een zichzelf staand probleem, maar zien we als integraal onderdeel van ons gezondheidsbeleid. Het hoge alcoholgebruik onder de eilanders (inclusief jeugd) en het toenemende drugsgebruik vergroot de kans aanzienlijk op gezondheidsschade. Daarom geven we met Nuchter Vlieland extra aandacht aan middelenpreventie.

Daarnaast zijn er vanuit de samenleving verschillende ideeën over het plan om preventief alcohol- en drugspreventiebeleid te ontwikkelen. Uit de Scanner blijkt dat professionals en volwassenen tussen de 27 en 40 in meerderheid inzetten op middelenpreventie een 'normaal' en 'logisch' idee vindt. En dat zij ook ideeën hebben hoe dit op Vlieland kan worden ingezet. Onder de doelgroep 12 – 16 jarigen, de 20-27 jarigen en de senioren is er op dit moment een laag probleembesef als het gaat om de schadelijkheid van alcohol. Daar is op dit moment het draagvlak voor middelenpreventie ook nog het laagst onder de eilanderbevolking. We vinden het daarom ook belangrijk om de bewustwording over de schadelijkheid van alcohol en drugs te vergroten onder deze leeftijdsgroepen. Zij ondersteunen echter wel het idee van voorlichting en bewustwording onder de bevolking over de schadelijke gevolgen van alcohol- en drugsgebruik.

Met de groep die aan de slag wil met alcohol- en drugspreventie zijn we aan de slag gegaan om te komen tot dit Plan van Aanpak Nuchter Vlieland. Daarnaast hebben we ons ingezet om onder de groepen waar weerstand is meer draagvlak te creëren door hun ook uit te nodigen voor de verschillende themabijeenkomsten. Deze themabijeenkomsten zijn

georganiseerd door het Trimbos-instituut om dit Plan van Aanpak inhoud te geven. Tijdens deze bijeenkomsten waren enthousiaste en constructieve geluiden te horen en kwam er een goed gesprek op gang. Niet alleen tijdens de bijeenkomsten kwam het gesprek op gang, maar ook in de gemeenschap werd over de bijeenkomsten op een positieve manier gepraat. We hebben er dan ook vertrouwen in dat er draagvlak is om aan de slag te gaan met dit Plan van Aanpak.

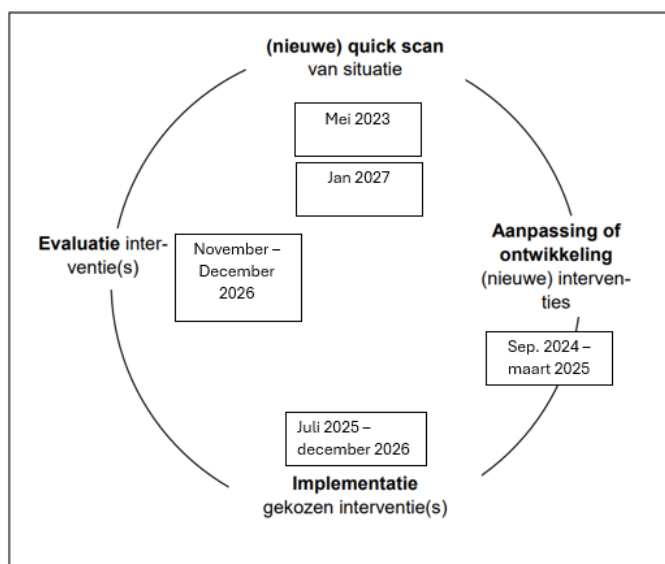
3. Opzet Nuchter Vlieland

Het traject om te komen tot een Plan van Aanpak Nuchter Vlieland is in september 2024 begonnen en is onderdeel van een lange termijn aanpak. De aanleiding om dit Plan van Aanpak op te stellen waren de uitkomsten van de Scanner alcohol en drugs, uitgevoerd voor de gemeente Vlieland. Als onderdeel van het Scanner-traject is een werksessie georganiseerd met verschillende partijen. Hier zijn de uitkomsten besproken van het alcohol- en drugsgebruik op Vlieland en de mogelijkheden voor de inzet op middelenpreventie op Vlieland. Na de werksessie van de Scanner hebben verschillende partijen aangegeven verder mee te willen denken en doen aan alcohol- en drugspreventie op Vlieland. Zij hebben uiteindelijk de Kerngroep gevormd voor het opstellen van dit Plan van Aanpak. In dit hoofdstuk schetsen we de totstandkoming van het Plan van Aanpak.

3.1 Lange termijn aanpak Nuchter Vlieland

We willen met Nuchter Vlieland duurzaam inzetten op alcohol- en drugspreventie. Dit vraagt om een meerjarige aanpak, waarbij we verschillende maatregelen inzetten om de schadelijke gevolgen van middelengebruik willen voorkomen. Succesvolle en duurzame aanpakken voor middelenpreventie zijn langdurig en de duurzame resultaten verwachten we dan ook (pas) op termijn. In IJsland hebben we bijvoorbeeld gezien dat het alcoholgebruik onder jongeren in de loop van 15 jaar sterk is gedaald. Na die periode bleef het alcoholgebruik op een zichtbaar stabiel en laag niveau².

Nuchter Vlieland is dan ook een lange termijn aanpak, maar de maatregelen en activiteiten die in het uitvoeringsplan (hoofdstuk 5) zijn opgenomen zijn activiteiten die we de komende twee jaar willen gaan uitvoeren. De basis voor het huidige uitvoeringsplan is de Scanner alcohol en drugs (mei 2023, zie 3.2). Na de uitvoering van de verschillende activiteiten evalueren we wat onze inspanningen hebben opgeleverd voor alcohol- en drugspreventie op Vlieland. Daarna brengen we als kerngroep opnieuw in kaart waar we op willen inzetten voor de volgende periode van 2 jaar en start een nieuwe cyclus voor Nuchter Vlieland:

² Zie: [Q&A – PlanetYouth](#) (Why was the Icelandic Prevention Model Created?)

3.2 Scanner alcohol en drugs Vlieland (quick scan)

In 2023 heeft het Trimbos-instituut een Scanner alcohol en drugs uitgevoerd voor de gemeente Vlieland. Hiermee is de huidige situatie van het alcohol- en drugsgebruik en preventie in kaart gebracht en zijn handvatten en denkrichtingen voor preventie meegegeven. Uit de Scanner blijkt dat het alcoholgebruik groot is op Vlieland in vergelijking met Friesland en de rest van Nederland en dat alcohol wordt gezien als onderdeel van de cultuur op het eiland. De conclusie was dan ook dat het alcoholgebruik (te) hoog is. Inwoners van jong tot oud leven in een alcoholrijke omgeving. Daarbij lijkt het drugsgebruik de laatste jaren ook te zijn toegenomen op het eiland. Aan het einde van het Scanner-traject is een werksessie gehouden om dit en de mogelijkheden voor alcohol- en drugspreventie te bespreken. Tijdens de werksessie hebben meerdere partijen aangegeven verder mee te willen doen en denken over alcohol- en drugspreventie op Vlieland. Zij vormen de kern van de kerngroep Nuchter Vlieland (zie 3.3).

Op basis van de bevindingen van de Scanner zijn er een vijftal aanbevelingen gedaan voor alcohol- en drugspreventie op Vlieland. Deze zijn:

1. Investeer in draagvlak voor een preventiecoalitie
2. Investeer in bewustwording en kennisvergroting volwassenen
3. Investeer in vroegsignalering
4. Investeer in alcohol- en drugspreventie onder werkgevers
5. Investeer in een aanpak gezond en kansrijk opgroeien voor jongeren

Met het opstellen en uitvoeren van het Plan van Aanpak 'Nuchter Vlieland' wordt invulling gegeven aan deze aanbevelingen.

3.3 Samenstelling kerngroep

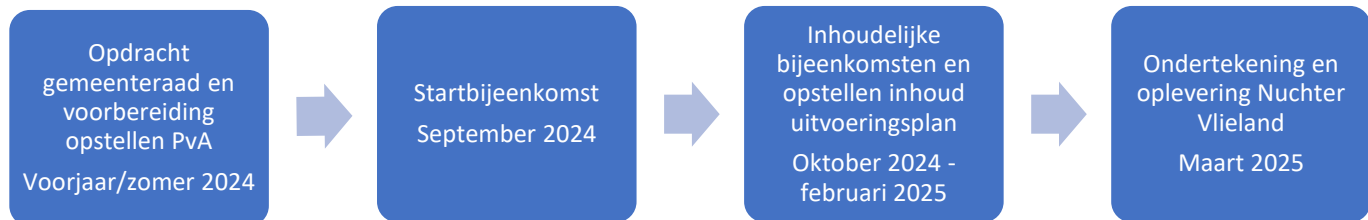
In de kerngroep van Nuchter Vlieland zijn de volgende partijen vertegenwoordigd:

	Naam partner
1.	Ondernemersvereniging Vlieland
2.	Eilandschool de Jutter
3.	GGD Fryslân
4.	Huisartsenpraktijk Vlieland
5.	Spar Vlieland
6.	Sport Fryslân
7.	Politie
8.	Koninklijke Horeca Nederland – Afdeling Vlieland
9.	Gemeente Vlieland (regierol)

Naast de vaste leden van de kerngroep zijn bij de verschillende themabijeenkomsten ook andere partners aangesloten, bijvoorbeeld ouders en horecaondernemers.

3.4 Tijdlijn en activiteiten opzetten Nuchter Vlieland (Plan van Aanpak)

In september 2024 zijn we gestart met het traject om het Plan van Aanpak Nuchter Vlieland samen op te stellen. In bijlage 1 vindt u een beschrijving van de inhoudelijke bijeenkomsten en wat we daaruit hebben opgehaald.. Hieronder vindt u een schematische weergave van het traject dat is doorlopen:

3.5 Vervolg uitvoering Nuchter Vlieland

We gaan als Kerngroep Nuchter Vlieland na vaststelling van het Plan van Aanpak aan de slag met de activiteiten uit het uitvoeringsplan (hoofdstuk 5). We gaan ten minste twee keer per jaar bij elkaar komen om te bespreken hoever we zijn met de uitvoering van de activiteiten. In het begin zullen we vaker bij elkaar komen om een goede start te maken met de uitvoering van de verschillende activiteiten. De gemeente Vlieland heeft de regierol voor het vervolg van het traject. De gemeente zal de bijeenkomsten faciliteren en de voortgang van de uitvoering bewaken.

We gaan ook de inwoners en de gemeenteraad van Vlieland informeren over de voortgang van het Plan van Aanpak. We zullen dit doen een jaar nadat we aan de slag zijn gegaan met de uitvoering. En na twee jaar als we alle activiteiten evalueren en met elkaar gaan bespreken waarop we willen gaan inzetten voor de periode 2027-2029.

4. Missie, visie en strategie Nuchter Vlieland

Voor het Plan van Aanpak 'Nuchter Vlieland' hebben we een missie, visie en strategie opgesteld. Hiermee bepalen we waarom willen inzetten op alcohol- en drugspreventie op Vlieland. Voor wie we dat willen doen en hoe we dat gaan doen.

Missie: Wij werken samen aan een gezond en veilig Vlieland, waar schadelijk middelengebruik niet bij hoort. Daarom gaan we ons inzetten op het voorkomen van de schadelijke gevolgen van middelengebruik onder onze mede-eilanders.

Visie: Het voorkomen van (schadelijk) middelengebruik onder de eilanders en het zo lang mogelijk uitstellen van middelengebruik kan het beste integraal worden opgepakt. Dit betekent voor ons dat we ons gezamenlijk inzetten voor verschillende acties en maatregelen in verschillende omgevingen om (schadelijk) middelengebruik te voorkomen.

Strategie: Dit doen we door het samen opstellen en uitvoeren van het Plan van Aanpak 'Nuchter Vlieland'. Hiermee zetten we ons in om de schadelijke gevolgen van middelengebruik te voorkomen en het middelengebruik te beperken. Dit doen we op basis van de volgende uitgangspunten:

1. We zetten ons in eerste instantie in om de schadelijke gevolgen van middelengebruik onder jongere en volwassen bewoners van Vlieland/eilanders te voorkomen. Vervolgens bekijken we in hoeverre op bezoekers gerichte acties nodig zijn.
2. We zetten ons in dat eilanders zich bewust zijn van en kennis hebben over de schadelijke gevolgen van middelengebruik. En daarbij weten waar hulp gevonden kan worden als dit nodig is;
3. We signaleren middelengebruik, gaan het gesprek daarover aan en verwijzen waar nodig door naar hulp;
4. En we zetten een nieuwe norm neer voor middelengebruik. De nieuwe norm is voor ons dat er geen middelen worden gebruikt door minderjarigen. En dat alle eilanders zich bewust zijn van en kennis hebben over de (schadelijke) gevolgen van middelengebruik.

De acties die we met elkaar gaan inzetten hebben we opgenomen per thema van de bijeenkomsten (zie hoofdstuk 5).

5. Uitvoeringsplan Nuchter Vlieland

Per thema hebben we verschillende acties opgenomen die we komend jaar/ komende jaren met elkaar willen gaan uitvoeren. De begroting wordt separaat opgesteld en zit niet in dit uitvoeringsplan van activiteiten (zie bijlage: begroting uitvoering Plan van Aanpak Nuchter Vlieland). In het overzicht van de activiteiten en maatregelen die we gaan inzetten zijn de activiteiten/maatregelen die we al inzetten blauw en nieuwe activiteiten/maatregelen groen gekleurd.

Thema I: bewustwording & vroegsignalering middelengebruik

Om schadelijk middelengebruik te voorkomen is het belangrijk dat eilanders zich bewust zijn van de schadelijke gevolgen van alcohol en drugs. Zowel voor hun gezondheid als voor de veiligheid. Daarom zetten we in op voorlichting en educatie van onze inwoners over alcohol en drugsgebruik, met specifieke aandacht voor het gebruik in de omgeving van jongeren. Daarnaast is het belangrijk om schadelijk middelengebruik zo vroeg mogelijk te herkennen (signaleren) en hierop te handelen. Daarom zetten we ook in op vroegsignalering alcohol- en drugsproblematiek.

Concreet doel	Maatregelen/activiteiten	Periode	Wie? Hoofdverantwoordelijke (vetgedrukt) en andere partners
Ouders van kinderen van het PO en VO en VO-scholieren zijn zich bewust van de schadelijke gevolgen van middelengebruik door hun kinderen. En weten hoe zij het gesprek met hun kinderen hierover aan moeten gaan.	Ouderavond(en) over middelengebruik via de Gezonde School	Jaarlijks (vanaf '25/'26)	Eilandschool de Jutter (PO) / VNN / GGD (schakelt voor dit onderdeel van de Gezonde School VNN in)
	Inzet Helder Op School: - Voorlichting jongeren en hun ouders over middelen - Deskundigheidsbevordering leraren, jongerenwerkers en andere partijen binnen de Jutter	Jaarlijks (vanaf '25/26)	Eilandschool de Jutter (PO/VO) / VNN / Gemeente / GGD

Eilanders zijn zich bewust van de schadelijke gevolgen van middelengebruik en gaan met elkaar hierover het gesprek aan.	Theatervoorstelling (bijvoorbeeld <u>The Meeting van Mads Wittemans</u> , <u>Helder Theater</u> of <u>Theater de Smoar</u>). Waarna met elkaar in gesprek kan worden gegaan over het thema.	Jaarlijks vanaf 2026	Gemeente in samenwerking met VNN en GGD
Rolmodellen geven het goede voorbeeld	Verschillende eilanders en online influencers geven het goede voorbeeld qua middelengebruik.	2025 e.v.	Buurtsportcoach en jongerenwerk
Eilanders zijn zich bewust van de Alcoholwetgeving en de schadelijke gevolgen van alcohol	IkPas inzetten: aansluiten bij campagne om eilanders te laten ervaren wat een maand stoppen met alcohol met je doet.	Jaarlijks vanaf 2025	Gemeente
Eilanders zijn zich bewust van de Alcohol-wetgeving en de schadelijke gevolgen van alcohol	NIX18: we ondersteunen de norm van niet drinken en niet roken voor je 18 ^e . Hiervoor doen we het volgende: - Alle verstrekkers van alcohol maken gebruik van <u>NIX18 materialen</u> - We verspreiden <u>NIX18 materiaal</u> zoals 'Het blad van NIX' en de website helderopvoeden.nl naar ouders.	2025	Horeca, OVV, sportverenigingen en andere paracommerciële organisaties Gemeente in samenwerking met de GGD, VNN, de Jutter en de bibliotheek.
Eilanders zijn zich bewust van de Alcoholwetgeving en de schadelijke gevolgen van alcohol	<u>Zien Drinken Doet Drinken</u> : we sluiten aan bij de landelijke campagne door: - Het ophangen van posters; - Het inzetten van eigen sociale media;	2025	Gemeente en GGD in samenwerking met de huisarts, de Vliestroom en andere maatschappelijke partijen die de campagne willen verspreiden.

	- Het verspreiden van de campagneflyer - Het tonen van de campagnevideo in wachtruimtes - We zetten materialen in tijdens ouderavonden		
Werknemers krijgen inzicht in mentale en fysieke gezondheid – in relatie tot middelengebruik	Inzetten van Preventief Medisch Onderzoek (PMO) door werkgevers, of werknemers informeren over de <u>'test je drinkgedrag'</u> tool van Alcoholinfo.	Continu	Ondernemersvereniging Vlieland, KHN – afdeling Vlieland en gemeente
Maatschappelijke sleutelfiguren hebben kennis en handvatten voor vroegsignalering middelengebruik	Training op maat van VNN waarbij professionals handvatten krijgen over het omgaan met middelengebruik van Eilanders en training krijgen in motiverende gespreksvoering. Doelgroep van training: - Maatschappelijk werker - Jongerenwerker(s) - Buurtsportcoach - Zorg- en hulpverleningspartijen zoals de huisarts, Kwadrant Groep, SIGMA Vlieland, brandweer en KNRM - Ondernemers (kan gecombineerd worden met de BHV) - SIGMA Vlieland	2025	VNN (in opdracht van gemeente)
Zorg en veiligheids-partijen zijn op de hoogte van incidenten	Er is een overleg tussen horeca, politie, huisarts en gemeente. Met dit overleg informeren we elkaar over de incidenten. En waar nodig betrekken we elkaar bij de afhandeling van de incidenten.	Continu	Horeca, politie, huisarts en gemeente

Thema 2: jongeren en omgevingspreventie

Om middelengebruik onder jongeren te voorkomen zetten we in op omgevingspreventie, omdat de omgeving bij het voorkomen van beginnend middelengebruik een grote rol speelt. Hiervoor zetten we in op beleid & handhaving die daaraan bijdraagt, bijvoorbeeld door de norm NIX18 uit te dragen. Daarnaast zetten we er samen op in beschermende factoren om middelengebruik te voorkomen te versterken en risicofactoren voor middelengebruik te beperken. Uit onderzoek weten we dat veel van deze beschermende- en risicofactoren ook een impact hebben op de mentale gezondheid, dus werken we hiermee ook aan het mentaal welbevinden van de jongeren op Vlieland.

Naast beleid en handhaving (bijvoorbeeld van NIX18) zijn de omgevingen ouders (gezin), ouders van vrienden (peergroep), vrije tijd en school belangrijk voor omgevingspreventie van jongeren. Per omgeving hebben we acties opgenomen.

Figuur 2.1 Beschermende- en risicofactoren middelengebruik in de omgeving*

*Factoren met een groene V zijn beschermende factoren en factoren met een rood X zijn risicofactoren.

Beleid & handhaving

Concreet doel	Maatregelen/ activiteiten	Wanneer	Wie? Hoofdverantwoordelijke (vetgedrukt) en andere partners
Veilige omgeving	Opstellen horecaconvenant (traject loopt al). Hierin nemen we op dat de politie aanwezig is bij sluiting van de horeca en de jongeren & jongvolwassenen waar nodig kan begeleiden met het naar huis gaan.	Start in 2025	Gemeente, politie en horeca
Veilige omgeving + zorg en veiligheidspartijen zijn op de hoogte van incidenten	Bij een incident m.b.t. alcohol of drugs en jongeren gaat politie het gesprek aan met ouders en geeft – met toestemming van jongere/ouders – een signaal aan de huisarts.	Continu	Politie, huisarts en Veilig Thuis
Norm NIX18 als uitgangspunt	In het beleid van de overheid (gemeente) de norm NIX18 uitdragen voor alcohol, roken, vaperen en drugs	Continu	Gemeente

Ouders en ouders van vrienden

Concreet doel	Maatregelen/ activiteiten	Wanneer	Wie? Hoofdverantwoordelijke (vetgedrukt) en andere partners
Regels stellen en afspraken met andere ouders	We gaan ouders informeren over het stellen van NIX18-regels. En we faciliteren dat zij onderling afspraken (gaan) maken over NIX18-regels. Dit doen we door het organiseren van ouderavonden. En we informeren ouders ook op andere momenten.	Continu	VNN, Eilandschool de Jutter, deelnemende ouders, GGD, buurtsportcoaches en gemeente

Controle en monitoring ouders en toezicht houden	We ondersteunen ouders bij het toezicht houden en monitoren van het middelengebruik van hun kinderen. Het uitgangspunt daarbij blijft dat ouders zelf verantwoordelijk voor de middelenopvoeding van hun kinderen. Ouders geven elkaar feedback. De ondersteuning van ouders faciliteren we via ouderbijeenkomsten.	2025	VNN, GGD, Gemeente, deelnemende ouders
Het goede voorbeeld	Via ouderavonden en campagnes als Zien drinken, doet drinken (zie bewustwording) informeren we ouders dat zij het goede voorbeeld geven aan hun kinderen.	Continu	Gemeente, GGD, VNN, Eilandschool de Jutter en ouders

School

Concreet doel	Maatregelen/ activiteiten	Wanneer	Wie? Hoofdverantwoorde-lijke (vetgedrukt) en andere partners
Gezonde school	De school is rookvrij, alcoholvrij en drugsvrij.	Continu	Buurtsportcoach en eilandschool de Jutter
Middelenpreventie	PO: Voorlichting aan ouders over alcohol, roken en drugs en versterken sociaal emotionele ontwikkelingen van leerlingen via bijvoorbeeld Rots en water. VO: inzetten Frisse Start en Samen Fris van Helder op School. PO/VO: trainingen docenten en mentoren vroegsignalering en het geven van informatie over middelen. We volgen de <u>richtlijnen verslavingspreventie binnen het onderwijs</u>.	Continu	Eilandschool de Jutter, VNN en de GGD

Voldoende vrijetijds-aanbod	Met buurtsportcoaches en jongerenwerkers worden activiteiten na schooltijd opgezet, met input van jongeren. Deze activiteiten vinden plaats onder begeleiding.	Continu	Buurtsportcoaches, jongerenwerker, de gemeente en de eilandschool de Jutter
Vroegsignalering en verwijzing	Opstellen sociale kaart: waar kunnen ouders/mentoren/ondersteuners heen met vragen en naar wie kan worden verwijzen.	2025	Gemeente, buurtsportcoach, GGD, VNN, huisarts en de kerngroep.

Vrije tijd

Concreet doel	Maatregelen/ activiteiten	Wanneer	Wie? Hoofdverantwoordelijke (vetgedrukt) en andere partners
Divers vrijetijdsaanbod voor jongeren	We gaan meer vrijetijdsactiviteiten opzetten. Deze zijn middelenvrij en volwassenen houden (informeel) toezicht. We denken aan: - Jeugdwateractiviteiten - Jongeren laten deelnemen aan feestcommissie (school) om feesten te organiseren - Samen met jongeren activiteiten ontwikkelen, de activiteiten moeten "Puberproof" zijn - Opzetten (water)scouts (jongeren en ouders samenbrengen) - Jeugd KNRM/Jeugd brandweer - Individuele sporten in groepsverband We doen dit door jongeren zelf te betrekken. Zij kunnen aangeven aan welke activiteiten zij behoefte hebben (zolang deze middelenvrij zijn).	2025	Buurtsportcoaches, sportverenigingen, gemeente , de eilandschool de Jutter, GGD. Samen met jongeren.

Stimuleren deelname sporten	We gaan met werkgevers in gesprek of zij mogelijkheden zien om sportabonnement aan te bieden voor werknemers.	Continu	Buurtsportcoach in overleg met werkgevers
NIX18	We maken afspraken met werkgevers dat er bij sluitborrels geen alcohol wordt geschonken aan minderjarigen.	Continu	OVV en KHN
NIX18 en evenementen	Bij jeugdactiviteiten is er geen alcohol en zijn deze rookvrij. Dit kan worden gedaan door activiteiten te scheiden tussen een jeugdgedeelte en een gedeelte voor volwassenen.	Continu	Buurtsportcoaches, jongerenwerk, eilandschool de Jutter en gemeente

Thema 3: Naleving Alcoholwet

Effectieve maatregelen om (schadelijk) alcoholgebruik te voorkomen zijn opgenomen in de Alcoholwet. Zo is er een minimumleeftijd voor de verkoop van alcohol van 18 jaar en is het verboden om dronken personen toe te laten tot het café of op het terras. Ook is het doorschenken van alcohol aan dronken personen verboden. Het handhaven van de regelgeving bij de verkooppunten is ook een effectieve maatregel³.

Concreet doel	Maatregelen/ activiteiten	Wanneer	Wie? Hoofdverantwoordelijke (vetgedrukt) en andere partners
Opstellen en afsluiten horecaconvenant	Horecaconvenant met daarin thema's als: - Handhaving na sluitingstijden - Sluitingstijden - Omgaan met overlast - Naleving en handhaving leeftijdsgrens en voorkomen doorschenken bij dronkenschap - Veiligheid en bescherming publiek en personeel	2025	Gemeente en KHN/horeca

³ Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., Edwards, G., Giesbrecht, N., Graham, K., & Rossow, I. (2010). Alcohol: No Ordinary Commodity. Research and Public Policy, Second Edition. Oxford: Oxford University Press.

Herkennen leeftijdsgrens en doorschenken bij dronkenschap	Horecaondernemers tonen NIX18 en maken gebruik van materialen om de leeftijdsgrens te controleren. Horecaondernemers stellen een systeem op om dronkenschap te herkennen onder bezoekers, waarbij het Smiley-systeem als voorbeeld wordt gebruikt (zie bijlage themasessie 3).	2025	KHN / Horeca
Training verantwoord schenken (herkennen leeftijdsgrens en dronkenschap)	Het scholen van horecapersoneel/barvrijwilligers via de <u>Barcodetraining</u> (cursus omgaan met alcohol en drugs in de horeca), <u>IVA</u> en de E-learning <u>Voor Elkaar</u>	2025 e.v.	Gemeente, VNN, Horeca en verenigingen

Thema 4: ADM-beleid

Een beleid voor alcohol- drugs- en medicijngebruik draagt bij aan een gezonde en veilige werkomgeving. Het beleid is gericht op het voorkomen van problemen door middelengebruik op het werk. En het bevat afspraken hoe te handelen bij problemen door alcohol-, drugs- en medicijngebruik. Daarnaast kan voldoende vrijetijdsaanbod een beschermende factor zijn voor werknemers. Samen met andere partijen kunnen werkgevers daarin een rol spelen.

Concreet doel	Maatregelen/ activiteiten	Wanneer	Wie? Hoofdverantwoordelijke (vetgedrukt) en andere partners
Werkgevers hebben in hun (vitaliteits-/personeels-)beleid aandacht voor alcohol-, drugs- en medicijnen	Werkgevers op Vlieland stellen een <u>ADM-Beleid</u> op en/of nemen onderdelen hiervan op in hun bestaande beleid m.b.t. werknemers.	2025	Horeca, ondernemersvereniging Vlieland en gemeente

Er is voldoende vrijetijdsbesteding in een gezonde omgeving (beschermende factor tegen middelengebruik)	Voor horecamedewerkers/jongvolwassenen zetten we een vrijetijdsaanbod voor buiten hun werktijden.	2025	Buurtsportcoaches, sportverenigingen, sportschool Gemeente en GGD.
---	---	------	---

Bijlage: samenvatting themasessies

De startbijeenkomst en de themasessies bestonden uit een deel met een presentatie door een expert van het Trimbos-instituut over het thema en een deel waarin input is opgehaald voor het Plan van Aanpak. In deze bijlage hebben we een beschrijving opgenomen van de presentatie die tijdens de themasessie is gegeven en links naar meer informatie over het thema.

Startbijeenkomst: wat werkt wel en niet bij middelenpreventie

Middelenpreventie (alcohol, drugs en roken/vapen) vraagt om een integrale aanpak. Dit betekent het tegelijkertijd inzetten van maatregelen in verschillende omgevingen (zoals het gezin, de school, de horeca en in de werkomgeving). Maatregelen binnen een integrale aanpak kunnen zowel op het individu als op de omgeving worden ingezet. Het werkt niet wanneer maatregelen los en/of eenmalig worden ingezet. Een integrale aanpak voor middelenpreventie kan het beste worden opgesteld op basis van meerdere pijlers. Vanuit [het RIVM](#) wordt geadviseerd om dit op te zetten op basis van de volgende vier pijlers:

- I. Voorlichting en educatie
- II. Signalering en ondersteuning
- III. Omgeving
- IV. Regelgeving en handhaving.

Voor de impact en het effect van integrale verslavingspreventie bekijk dan dit [filmpje](#).

Themasessie 1: bewustwording en vroegsignalering

Niet iedereen is zich bewust van de schadelijke gevolgen van [alcohol](#) en [drugs](#) voor zichzelf en hun omgeving. Daarbij is het lastig om het gesprek aan te gaan over alcohol- en drugsproblematiek en om dit tijdig te herkennen. Tijdens deze themasessie hebben de deelnemers kennisgemaakt met de verschillende instrumenten om problematisch alcohol- en drugsgebruik vroegtijdig te kunnen signaleren. Zoals de [Audit-C](#) (voor alcohol) en de [SMA](#) (voor alle middelen). Daarnaast zijn er [praktische tools](#) verstrekt om het gesprek aan te gaan over alcoholproblematiek in de spreekkamer of op andere plekken.

Themasessie 2: jongeren en omgevingspreventie

Om het gebruik van middelen te voorkomen willen we vroeg beginnen. Om beginnend gebruik van alcohol, drugs en roken/vapen te voorkomen is de (gezonde) omgeving het belangrijkste⁴. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die opgroeien in een omgeving waar veel middelen worden gebruikt de kans groter is dat zij zelf ook middelen gaan gebruiken. Het is daarom belangrijk dat voor de omgevingen waar veel jongeren komen er middelenpreventiebeleid is en dat dit wordt gehandhaafd. In lijn met de Alcoholwet en de Tabaks- en rookwarenwet is de norm [NIX18](#) hierin in ieder geval leidend.

De belangrijke omgevingen waarin jongeren zich bevinden zijn in het gezin, op school, bij (ouders van) vrienden en in de vrijetijdsomgeving. Om het middelengebruik in deze omgevingen te beperken kan het beste worden ingezet op het versterken van beschermende factoren en het verkleinen van de risicofactoren. Een overzicht van deze beschermende- en risicofactoren staat op de volgende pagina.

⁴ Europees Preventiehandboek EMCDDA (2020).

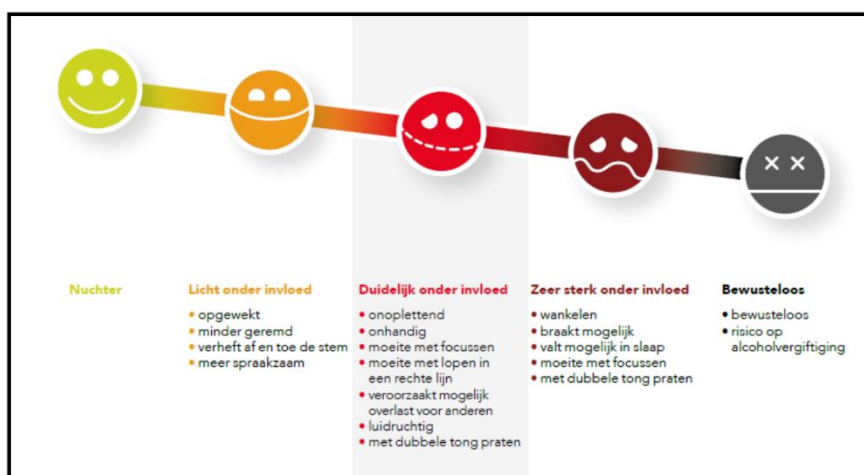

Themasessie 3: naleving Alcoholwet

In de Alcoholwet is opgenomen dat er geen alcohol mag worden verkocht aan minderjarigen en dat personen in kennelijke staat van dronkenschap geen toegang mogen hebben tot de horeca en op het terras. Tijdens deze sessie is toegelicht wat hiervoor van belang is. Het gaat dan om het kennen van het beleid en regelgeving (de Alcoholwet en huisregels), handhaving en publiekscommunicatie. Dit kan bijvoorbeeld via NIX18 en het zichtbaar tonen van de huisregels met betrekking tot alcohol en drugs.

Om de kennis van het beleid en regelgeving (alcohol en drugs) te vergroten binnen de horeca zijn er trainingen beschikbaar. Bijvoorbeeld de [Barcode training](#), de [Instructie Verantwoord Alcohol Schenken](#) en de [E-learning Voor Elkaar](#). Via [NIX18](#) zijn er tools en materialen beschikbaar om de leeftijdsgrens te handhaven en om de leeftijd beter in te kunnen schatten.

Het vaststellen in hoeverre een persoon in kennelijke staat van dronkenschap is, is lastig. De aanwezigen hebben kennisgemaakt met het smiley-systeem (zie hieronder). Welke ook is opgenomen in de aanpak [Dronkenschap en doorschenken: van intentie naar actie](#).

Themasessie 4: ADM-beleid

In het ADM-beleid (alcohol, drugs- en medicijnen) kunnen afspraken worden vastgelegd die binnen het bedrijf met elkaar worden gemaakt over het gebruik van alcohol, drugs en medicijnen in relatie tot het werk. Op die manier kunnen werkgevers inzetten op preventie en zorg. Dit alles draagt bij aan gezond en veilig werken. De basis voor een goed ADM-beleid bestaat uit vier pijlers. Deze pijlers komen zowel bij een uitgebreid als bij een beknopt beleid aan de orde:

- I. Regels en afspraken
- II. Preventie en bewustwording
- III. Begeleiding en zorg
- IV. Handhaving en disciplinaire maatregelen

Tijdens de themabijeenkomst is het [ADM-beleid voor het MKB gedeeld](#) (dit is een verkorte versie van de handreiking ADM-beleid en kunnen werkgevers/ondernemers gebruiken om hun eigen ADM-beleid op te stellen).

In dit [filmpje](#) wordt in het kort uitleg gegeven over ADM-beleid.